

زانبارى بنكهىي مولهتى نيش كردن **Aufenthaltsgestattung / Duldung** **Basisinformation - Arbeitserlaubnis** kurdisch (sorani)

ئەو كەسانەى كە مانەهەى كاتىيان هەيهە ياخود دەر كردن لە وولات بۆيان هەيهە نيش بکەن بەلام نيشى سەر بەخۆ رینگای پى نادريت. مەبەست لە مولهتى نيش كردن بریتى يە: مولهت پى دان بۆ راهینان لەسەر نيش كردن. (نیش كردن) ئەو هیه .خەریك بون لە كارێك دا، دواى ئاراسكردى سەر وكى نيشەكە وە هەر وها وەكو بەشيك لە رىخراوى نيش بە پى (ياساى ژمارە ۷ §7VI SGB).

- ئەو كەسانەى كە بەبى ئە وەى پارە وەرگرن خۆيان رادههینن بۆ كار كردن وە ئەوانەى بەبى پارە كە كارى وەختى دەكەن ئەوانیش پىويستە مولهتى نيش كردن بۆيان هەبیت.
- مولهتى نيش كردن بەرامبەر 1 یورو بۆ كات ژمیرك كە لەلایەن فەرمانگەكانەو دەبیین دەكریت بۆ ئەم مەبەستە پىويست نى يە
- ئالۆزترین ماوه ئەو هیه كە فەرمانبەر ان بەبى پارە هەركاریك بکەن وە هەمان شیوهى كار كردن ئەگەر بىتوو پارە بدریت بە وکەسە كەواتە پىويستە مولهتى نيش كردنى بدریتى.

مولهتى نيش كردن **Arbeitserlaubnis**

دواى سالیك لە وەرگرتنى مانەهەى كاتى يان وەر نەگرتنى مانەهە (دەر كردن لە وولات) مولهتى نيش كردن وەر دەگریت. يەكەم شت دەبیت جینگای نيش كردن بدۆزیتەو وە دەبیت خاوەنى نيشەكە خۆى جینگای نيشەكەى بداتى. لە فەرمانگای پەناھەندەرەكان دواى مولهتى نيش كردن دەكریت. وە نىستمارە بۆ ئەم دواكر دنە لە هەموو شونینگ نى يە. وە فەرمانگای پەناھەندەرەكان لى كۆلینەو دەكات ئایا ئەو كەسە مافى وەرگرتنى مولهتى نيش كردنى هەيهە يان نا. وە لىكۆلینەو كە ئەگەر بىت و بە باش وەلام درایهەو، دواكار يەك دەنیریت بۆ برىكارى فەرمانگەى نيش.

● لە فەرمانگای پەناھەندەرەكان دواى مولهتى نيش كردن دەكریت. وە ئەم فەرمانگایەش برىار دەدات بۆ رازى بون ياخود رازى نە بون . وە فەرمانگای پەناھەندەرەكان لەگەل برىكارى فەرمانگەى نيش پيشنبار دەكات.

- وە مولهتى نيش كردن ئەنھا بۆ نيشك دەردەچیت وە بۆ ماو هیهكەى ديارىكارە (داوا دەكریت زووتر لە وەخت بۆ بەردەوامى نيش كردن).
- خاوەنى نيش (پیاو/نافرەت) دەبیت بە تەواوەتى هەموو جۆرە تعليماتى نيش كردن روون بكاتەو وە ئەبیت رەزاهەندى خۆى دەر بریت بەرامبەر بە برىكارى فەرمانگەى نيش كە نيشەكەى بۆ گشت خالکى لەبەر دەست بىت وە باشى دەزانریت : كە جینگای نيشەكە پيش ئەو پيشان بدریت.
- وە موجهى مانگانە (كۆى كاتژمىرى نيش لە مانگى كا) دەبیت زۆر بەجوانى باس بكریت وە روون بكریتەو وە هەر وها وەختى نيش كردن وە هەموو تعليماتى نيش كردن ناساى بىت وە هىچ دژى رەوشت نەبیت.
- ئەو هى كە مولهتى مانەهەى هەيهە يان دەر كردن لە وولات هىچ مافى نى يە بۆ مولهتى نيش كردن. وە وەرگرتنى ئەم مولهتە ئەكەوتە ژىر دەستى فەرمانگای پەناھەندەرەكان.

قەدە خەكردى نيش **Arbeitsverbot**

دواى بە سەرچونى يەك سال بەسەر مولهتى مانەهەى كاتىدا ، فەرمانگای پەناھەندەرەكان بۆى نى يە دەست لە مولهتى نيش كردن بدات .

- ئەگەر هاتوو دواكار يەكرا ، فەرمانى پەناھەندەرەكان لىكۆلینەو هى خۆى دەكات ئایا ئەو كەسە مولهتى مانەهەى هەيهە بۆ ئەو هى مولهتى نيش كردنى بدەريت. وە هەر وها يەك سال انتزار دەكریت بۆ ئەو هى بزانیريت ئایا گرانهو هى ئەوكەسە بۆ وولاتى خۆى ئەستەمە.
- پەناھەندەرە دەر كراوەكان بۆيان نى يە مولهتى نيش كردن بۆيان هەبى، ئەگەر ئەوان نەتوانن جىگىرەوانى هۆيهكانى بەر يەبەردنى كۆتای مانەهەيان جى بەجى بکەن.
- بۆ جىگىرەوانى بىبانەك ئەم هۆيه تايبەتمەندەيانە هەيهە: كاتى كۆسپى دەر كردن لە وولات بەهۆى رى پى هەلكردى پىناسى خۆى يان رەگەز نامەكەى يان زانبارى ناراست وچەوت بدات. (لى وەرگرتن § ۱۱ فرمانى كارگىزى كيشەى خەرىكى).

- وەرگرتن لە نيشيش هەر وها قەدە غەيهە، ئەگەر فەرمانگەكە گلهى وشكات بەرز كاتەو، كەوا يەكێك هاتوو بۆ ناو ئەلمانیا بۆ ئەو هى كە پارەى پەناھەندە وەر بگریت.
- وەرگرتن لە نيش ئەو هى هەر وها قەدە غەيهە ئەگەر فەرمانگاكا گومان بكات كە ئەو كەسە روى كردو تە وولاتى ئەلمانیاو ه بۆ وەرگرتنى پەناھەندەر .

تاقىكر دنەو هى بازارى نيش **Arbeitsmarktprüfung**

لە وولاتى ئەلمانیا بى نيشى زورە، لەبەر ئەو تاقىكر دنەو هەيهە ئەو كەسانەى مولهتى مانەهەيان هەيهە وەكو (ئەلمانەكان، ئەوروپىكان، خەلكى وولاتەكە، ئەو خەلكانەى كە بۆيان هەيهە نيش بکەن لەگەل ئەو كەسانەى مولهتى نيش كردن بۆيان هەيهە بۆ ئەوانە يەكەم جار نيش دابىن دەكریت. برىكارى فەرمانگەى نيش دواى پرۆژە دەكات لە خاوەن نيش كە هەلبستىت وەكو راسپىرێك كە بى نيشەكان كە بتوانن دواى نيش بکەن. وە ئەم كەسانەش سزايان زورە ئەگەر بىتو هەر نيشك رەفز بكات. لەگەل ئەو هشا وەختى نيش كردن و پارەدان و شتى تر لى ئەكۆلریتەو هەمەر جەكانى نيش بۆ ئەوكەسانى كە مولهتى مانەهەيان نى يەنابىت خراپتر بىت بەرامبەر بە ئەوانى تر. لەگەل ئەو هشا ئەبیت خاوەنى نيش زانبارى يەكان بدات. تاقىكر دنەو هى بازارى نيش لە ماو هیهكى نموونەى شەش بۆ هەشت هەفتە دەخايەنیت. وە ئەتوانىت هەتا شەش مانگيش بخايە نىت. دواى سى مانگ ئەتوانىت سكالانامە دواكەيت. ئەگەر هەموو ئەوشتانە جى بەجى و تەواو كرا وەخاوەنى نيشەكە هىچ كەمىكى نەدۆزىهەو كەبۆ ئەم نيشە باش بىت. ئەبیت بۆ برىكارى فەرمانگەى نيش هۆيهكان بەتواوى شى بكاتەو هى دواى ئەتوانىت پىخوش بونى خۆى دەر بریت بۆ يانانى مولهتى نيش كردن. هەندى لە برىكارى فەرمانگەى نيش لە شلىز فىك هولشتاين ئەلین: هەموو نيشكى ٤٠٠ يورو (بەبى باجە) لەگەل هەموو نيشكى بەردەوامى كە ئەوكەسانەى بۆ نيشك نەيان خۆنپوه ياخود بى نيشن دواكار يان بۆ نيش كردن نادريت. دواا دەكریت هەريەك بە جيا بۆ تاقىكر دنەو هە.

- خاوەنى نيشەكە ئەبیت بەجوانى وەبە چاكى رونى بكاتەو هە ئەوكەسە ئەگوونجىت بۆ ئەم نيشە وەك لە ئەوانى تر لە بارى زمان وشارزابى.

نیسی نایاسای Illegale Arbeit

کاتی که تو نیش نهکسیت بهیئ نهوهی هیج مؤلعتیکت ههیی بوئ نم
جیگا نیشه، نهمه نیشی نایاسای یه. به لایمنی یاسایی ناونراوه به (نیشی
رهنش). بو تو و ههروهها بو خاوهن نیش (پیاو/نافرهت) سزا داره.

● نهمه هه ره شهت لی دهکات به سزادان و سزای پارهدان. نهمه له
وانهیه خراپی به سهر توندوتولئی مانهوهت دروست بکات (بو نمونه
نهگهر هاتوو تو شانست ههیی بو مؤلعتی مانهوه) وه له وانیه نهمه
تهنگ پی همل چنن بو دهرکردن دژی تو زیاد بکات. گومانته نهیی
کاتی له ههر نیشیکی نایاسای وهرگیرای نهوه زهونکراوی. زورجار
کریکاری نایاسای (نافرهت/پیاو) خراب پارهیان نهدهنتی (پارهی کم
وهردهگرن). وناشتوانریت دژی نهم کاره هیج بکریت.

رهخنهگرتن و سکاآلانامه وه نرخ Widerspruch, Klage und Kosten

عمریز پیش کهشکردن بهی پارهی نهگهر عمریزه که هاتوو رهفرکرا.
نهوانیت له ماوهی یهک مانگ بهنوسین (باخود بهدهمی نومار بکریت)
رهخنهگرتن پیش کهش کهیت. وه هویهکانت نهوانیت بهماوهیهکی کم
پیان بگهیینیت. بو رهخنهگرتن پیویسته به بریاریکی نووسراو و تهواو له
ههموو باریکهوه له لایمن فرمانگهی پناههندهران. وه فرمانگه که دهبیت
بهی پاره نهواداوا کاریه دهرکات. وهر رهخنهگرتن له فرمانگهی
پناههندهران له لایمن یهکیکی تر نیشی تیادهکریت.

● کاتیک که رهخنهگرتنه که رهفرکرا ههرچی نهو پارهییه کهبه هوی
نیشهکانهوه تی ی چوه لیت خوش دهن چونکه جهنابت پاره
پناههندهران وهر دهگریت ووه لام دانهوهی سکاآلانامه کهت بهپوست
بهدهستی بوئ دهننریت.
● هندی له فرمانگهکانی پناههندهران داوای پارهت لی دهکن بوئ نهم
مه بهسته (تاکو ۴ یورو).

● له ههنگاوی داوای دا نهوانی سکاآلانامه له لای کارگیری دادگا
له دژی فرمانگای پناههندهران بهرز کهیتنهوه. نیمه ناموژگاریت دهکین
ههر یهکسر له لای کارگیری دادگا عمریزه خیرا پیشکش بکهی
(به بهلگهی باشهوه) دادگا وانهکا له فرمانگهی پناههندهران که
مؤلعتی نیش بدات ههتاوهکو کیشه که بریاری له سهر دهرنیت.
● بو سکاآل پیویسته به پاریزه ههیه (نافرهت/پیاو) که له بواردا
شاره زایی تهواوی ههیبیت. بو یهکم ناموژگاری کردنت نهوانی
پاریزه که (نافرهت/پیاو) یارمعتی دهریکت بو ناموژگاری کردنت داوا
بکات. نهگهر هیواو خواستت سهر کهوتوو بیت، نهوا نهوانی له لایمن
دادگاوه یارمعتی دان بو تکلیفهی (پاره تی چون) بانگه شه وهرگری.
نینجا نهیی پارهی دادگاوه پاریزه نهدهیت، ههروهها نهگهر دورا نیشت.

تکایه رهچاوی نهمانه به: نهم زانبار یانه داوای باشترین زانین دهرچوه، وه
جیگرهوهی راویژکردنی یاسایی نی یه. ههموو نهم روونکردنهوانه تاییته به
شلیز فیک هولشتاین. له دیسمبر سالی ۲۰۰۶ دهرچوه.

Bitte beachten Sie: Diese Informationen sind nach bestem Wissen erstellt. Sie ersetzen keine juristische Beratung. Alle Angaben beziehen sich auf Schleswig-Holstein. 12/2006

نهم پروژیه **INFONET** - خوینین ووجهونه ناو نیش بو پناههندهران
ههمووئی نهگهر نیمه بو گه شه پیدانی بهشاری. شاره زایی نیش بو پناههندهران له
شلیز فیک هولشتاین له ریگای نهمومعتی پناههندهرانی شلیز فیک هولشتاین.
نهمومعتی پناههندهران له سالی ۱۹۹۱ دامه زراوه وه ههروهها بریتیه له
دهستهی پشت وپهنا له دست پیشکریی دا، کومله، ریخراوهکان، تاکی مرؤف
که یارمعتی پناههندهران ددهن له شلیز فیک هولشتاین. نهم
نهمومعتی ههله دهستیت به نیشی دژایهتی رهگهر یهستی به ناشکرا و هیارمعتی
پناههندهرکان دهدات و ههروههاته مسیلی پناههندهر نهو سیاسیهی کهوو لاتیان
بهجی هینشوه دهکات بهرامبر فرمانگهکان و دهولت. نهم کومله یه نهمامله
پیکهوه کارکردن له سهران سهری وولات بو پناههندهران. Pro Asyl.

Das Projekt **INFONET** - Bildungs- und Berufszugänge für Flüchtlinge gehört zu der Gruppe Land in Sicht! - Berufliche Qualifizierung für Flüchtlinge in Schleswig-Holstein und wird vom Flüchtlingsrat Schleswig-Holstein getragen. Der Flüchtlingsrat besteht seit 1991 und ist Dachverband von Initiativen, Gruppen, Organisationen und einzelnen Personen der solidarischen Flüchtlingshilfe in Schleswig-Holstein. Er leistet antirassistische Öffentlichkeitsarbeit und vertritt flüchtlings- und migrationspolitische Anliegen gegenüber Behörden und Landesregierung. Der Verein ist Mitglied in der bundesweiten Organisation für Flüchtlinge PRO ASYL.

INFONET

Bildungs- und Berufszugänge für Flüchtlinge
Flüchtlingsrat Schleswig-Holstein e.V.
Oldenburger Str. 25
24143 Kiel

Tel. 0431 - 240 59 09
oder 0431 - 735 000

infonet@frsh.de

www.infonet-frsh.de